

ALKOHOLITUTKIMUS- SÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS

2018

ALKOHOLITUTKIMUSSÄATIÖ

VUOSIKERTOMUS

2018

MANNERHEIMINTIE 166, HELSINKI

PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 2017–2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

VARAPUHEENJOHTAJA

Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori

JÄSENET

Jonna Björklund, yhtiölakimies
Heini Kainulainen, yliopistonlehtori
Markku Koulu, professori
Pia Mäkelä, tutkimusprofessori
Solja Niemelä, kliininen opettaja
Helena Vorma, lääkintöneuvos
Esa Österberg, tutkija

TYÖVALIOKUNTA 2017–2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

JÄSENET

Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori
Heini Kainulainen, yliopistonlehtori
Solja Niemelä, kliininen opettaja

ASiantuntijat

Markku Koulu, professori
Pia Mäkelä, tutkimusprofessori

RAHAPELITUTKIMUSVALIOKUNTA 2017–2019:

PUHEENJOHTAJA

Jussi Simpura, dosentti

JÄSENET

Visa Heinonen, professori
Jarmo Hietala, professori
Solja Niemelä, kliininen opettaja
Mari Pajula, erityisasiantuntija
Susanna Raisamo, tutkimuspäällikkö
Kari Vesala, lehtori

TUTKIMUSJOHTAJA:

Tomi Lintonen, dosentti

SISÄLLYS

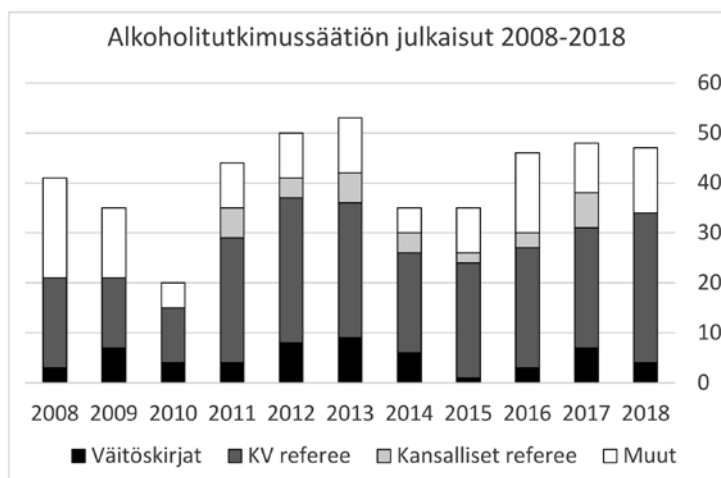
YLEISKATSAUS	5
HALLINTO	7
KANSAINVÄLISET YHTEYDET	8
MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA	10
TALOUS	10
LÄHIPIIRITOIMET	10
TUTKIMUSTOIMINTA	11
SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2018 VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT.....	11
APURAHAT	16
ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUKSEEN TARJOITETUT APURAHAT	16
KULTTUURIN JA YHTEISKUNNAN TUTKIMUS	16
TERVEYDEN TUTKIMUS	16
RAHAPELIHAITTOJEN TUTKIMUS.....	17
SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA	19
VÄITÖSKIRJAT	19
VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA	19
MUUT JULKAISUT	22

YLEISKATSAUS

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisy- ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2018 aikana neljä (2017: 7). Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 30 (2017: 24). Lisäksi ilmestyi 13 muuta julkaisua (2017: 10).

Säätiö sai vuonna 2018 valtionavustusta 350 000€ (2017: 350 000€), Alko Oy:ltä 67 300 euroa (2017: 67 300€) ja lisäksi rahapelihaittojen tutkimukseen suunnattua rahoitusta 285 000€ (2017: 260 000€).

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 26.11. vuoden 2018 apurahojen jaosta. Alkoholi- ja huume- ja huumetutkimukseen hakemuksia oli jätetty yhteensä 30 kappaletta (2017:35), yhteissummaltaan 1227967,00 euroa (2017: 959035,00 euroa). Hakemuksista kuusi oli osoitettu yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen alueelle, ja niiden yhteissumma oli 301710,00 euroa. Terveystutkimukseen osoitettuja hakemuksia oli 24 kappaletta, yhteensä 926230,00 euroa. Alkoholi- ja huume- ja huumetutkimukseen päätettiin jakaa 269825,00 euroa, eli jako-osuudeksi muodostui 22%. Rahapelihaittojen tutkimukseen hakemuksia saapui 13 kappaletta (2017:12), yhteissummaltaan 389456,00 euroa (2017: 414694,00 euroa). Rahapelihaittojen tutkimukseen päätettiin jakaa 253805,00 euroa, eli jako-osuudeksi muodostui 65%. Heikki Wariksen nimikkoapurahan sai Eeva Ekqvist.

Suurimmat alkoholi- ja huumeutkimusapurahat kohdennettiin kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueella Jari Luomasen hankkeelle ”Selvä valinta? Suomalaiset nuoret ja globaali juomatapojen muutos” ja Liisa Uusitalon hankkeelle ”Miten alkoholitarjonnan muutos vaikuttaa kaupakassin sisältöön – ostotietoihin pohjaava tutkimus”. Alkoholi- ja huumeutkimuksen alueella Terveiden tutkimuksen suurimman rahoituksen saivat Mikko Uusi-Oukarin ja Ali Benkheroufin hanke ”Huumalastako apua alkoholin juontiin?”, Teemu Aitta-Ahon hanke ”Uusi hermoverkko alkoholipalkkiossa ja -retkahduksessa” sekä Juho Joutsan hanke ”Riippuvuussairauksien hoitokohteet aivoissa”.

Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen saivat Valteri Arstilan, Jarno Tuomisen ja Susanne Uusitalon hanke ”Arvaamattomuus ja yllätyksellisyys rahapelaamisen selittäjä-nä” sekä Atte Oksasen, Anu Sirolan ja Markus Kaakisen hanke ”Rahapeliongelmat ja verkkoyhteisöt: sosiaalipsykologinen tutkimus nuorten toiminnasta sosiaalisen median peliyhteisöissä”.

Säätiö jakoi lisäksi matka-avustuksia alkoholi- ja huumeutkimuksen alueella yhteensä 18 530 euroa ja rahapelihaittojen tutkimuksen alueella 14 216 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö toimi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Helsingissä osoitteessa Mannerheimintie 166. Tutkimusjohtajan lisäksi THL:n tiloissa työskenteli säätiön ja THL:n yhteistyösopimuksen perusteella yksi alkoholitutkija. Säätiössä työskenteli työsuhteessa tutkimusjohtajan lisäksi erikoistutkija Tiina Latvala kolme kuukautta.

HALLINTO

Säätiön hallitus oli kertomusvuonna seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet akatemiaprofessori *Pertti Alasuutari*, tutkimusprofessori *Pia Mäkelä*, dosentti *Jussi Simpura* ja lääkintöneuvos *Helena Vorma*; Tieteellisten seurain valtuuskunnan nimeämät jäsenet yliopistonlehtori *Heini Kainulainen*, professori *Markku Koulu*, klininen opettaja *Solja Niemelä* ja tutkija *Esa Österberg*; Alko Oy:n nimeämä jäsen yhtiölakimies *Jonna Björklund*. Hallituksen puheenjohtajana toimi Jussi Simpura ja varapuheenjohtajana *Pertti Alasuutari*.

Työvaliokuntaan kuuluivat hallituksen jäsenet *Alasuutari*, *Kainulainen*, *Niemelä* ja *Simpura*, puheenjohtajana *Simpura*. Asiantuntijoina työvaliokunnassa toimivat *Markku Koulu* ja *Pia Mäkelä*. Tutkimusjohtajana toimi *Tomi Lintonen*. Tilintarkastajana oli KHT *Janne Elo* tilintarkastusyhteisö Tuokko Oy:stä. Taloushallintoa hoiti *Azets Insight Oy*.

Rahapelitutkimusvaliokuntaan kuuluivat Alkoholitutkimussäätiöstä *Tomi Lintonen* ja hallituksen jäsenet *Solja Niemelä* sekä *Jussi Simpura*. Säätiön ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat professori *Visa Heinonen* Helsingin yliopistosta, tutkimuspäällikkö *Susanna Raisamo* Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä lehtori *Kari Vesala* Helsingin yliopistosta. Toimikunnan puheenjohtajana oli *Simpura*.

Hallitus kokoontui kolme kertaa varsinaiseen kokoukseen, työvaliokunta kaksi kertaa varsinaiseen kokoukseen ja kaksi kertaa sähköpostikokoukseen ja rahapelitutkimusvaliokunta yhden kerran varsinaiseen kokoukseen.

Säätiössä on aiemmin toiminut THL:n yhteistyösopimuksen perusteella osa-aikainen suunnittelija, mutta järjestely päättyi vuoden 2017 lopussa eikä säätiöllä ole ollut suunnittelijaa toimintavuonna 2018. Säätiön paperiarkisto siirrettiin kokonaisuudessaan THL:n arkistoon Kamppiin. Säätiö on siirtynyt käyttämään hallinnollisen aineiston osalta Visma Sign-sähköistä arkistoa eikä uutta paperiarkistoa enää synny. Apurahahakemukset ovat edelleen sähköisesti arkistoituna Roban Konna Oy:n toimitamassa hakujärjestelmässä.

KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Säätiö jakoi vuoden 2018 aikana avustuksia kansainvälisten yhteyksien luomiseen ja ylläpitoon.

Alkoholi- ja huumetutkimuksen alueella matka-avustuksia myönnettiin:

- Olli Kalevi Kärkkäinen 2300€ ISBRA 2018, Kioto, Japani 9.–13.9.2018
- Kaisa Johanna Saurio 1300€ WAIMH World Congress 2018, Rooma 26.–30.5.2018
- Sebastián Peña 1400€ Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society, Chang Mai, Thailand May 28–June 1
- Essi Sofia Salama 1350€ 1st World Congress on Migration, Race, Ethnicity and Health, Edinburgh, Iso-Britannia 17.–19.5.2018
- Teemu Kaskela 1000€ Life History Research Society Conference 2018, Pariisi 30.5.–1.6.2018
- Ali Benkherouf 800€ 11th FENS forum of Neuroscience, Berlin, Germany 7–11 July 2018
- Mira Lainiola 350€: 11th FensForum of Neuroscience, Berliini, Saksa 7.–11.7.2018
- Anni-Maija Linden 700€: 11th FensForum of Neuroscience, Berliini, Saksa 7.–11.7.2018
- Heidi Marjonen 300€: Tutkijavierailu Melbourne, Australia 22.7.–28.7.2018
- Sanna Rönkä 800€: Nordic Alcohol and Drug Researchers' Assembly 2018, Oslo, Norja 29.–31.8.2018
- Johanna Uhari-Väänänen 1300€: Society for Neuroscience, San Diego, Yhdysvallat 3.11.–7.11.2018
- Siiri Hietanen 1500€: European Society of Intensive Care Medicine LIVES, Pariisi, Ranska 20.–24.10.2018
- Thomas Sama 800€: XIX ISA World Congress of Sociology, Toronto, Canada 15–21.7.2018
- Liisa Uusitalo 1500€: 11th European Public Health Conference, Ljubljana, Slovenia 28.11.–1.12.2018
- Esa Korpi 1130€: 19th Congress of International Society for Biomedical Research on Alco-holism, Kioto 9.6.–13.9.2018
- Olli Kärkkäinen 2000€: Metabolomics and Human Health, Gordon Research Conference, Ventura, USA 3.–8.2.2019

Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella matka-avustuksia myönnettiin:

- Joonas Eemil Majuri 1350€ The XII International Symposium of Functional Neuroreceptor Mapping of the Living Brain, Lontoo, Yhdistynyt kuningaskunta 9.–12.7.2018
- Riitta Matilainen 1500€ 12th European Conference on Gambling Studies and Policy Issues, Valletta, Malta 11.–14.9.2018
- Sebastien Berret 1200€ Gambling addiction. Science, independence, transparency. 4th Multidisciplinary symposium, Fribourg, Switzerland June 27–29th 2018

- Tomi Petteri Roukka 1500€ 12th European Conference on Gambling Studies and Policy Issues, Valletta, Malta 11.9.-14.9.2018
- Veera Kankainen 1000€: Conference of the Nordic Sociological Association, Aalborg, Tanska 8.-10.8.2018
- Markus Kaakinen 850€: Introducing Structure: Networks in Social Psychology, Brysseli, Belgia 31.10–3.11.2018
- Tuomo Kainulainen 1830€: 12th European Conference on Gambling Studies and Policy Issues, Valletta, Malta 11.–14.9.2018
- Atte Oksanen 600€: Introducing Structure: Networks in Social Psychology, Brysseli, Belgia 31.10–3.11.2018
- Anu Sirola 270€: The Internet, Policy & Politics Conference, Oxford, Iso-Britannia 20.–21.9.2018
- Atte Oksanen 1215€: Society for Personality and Social Psychology 2019, Portland, USA 7.–9.2.-2019
- Anu Sirola 201€: Terveyspsykologian päivät 2018, Helsinki 30.–31.10.2018
- Michael Egerer 900€: Symposium Glücksspiel 2019, Stuttgart 12.–13.3.2019
- Janne Nikkinen 1800€: 16th Dangerous Consumption Colloquim, Melbourne 15.–16.11.2018

MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

Alkoholitutkimussäätiö osallistui opetus- ja kulttuuriministeriön johtamaan valtakunnallisen tutkimustietovarannon kehittämishankkeeseen. Hanke päättyi tutkimushanketietovarannon julkaisemiseen vuoden 2018 lopulla.

Säätiö järjesti 18.4.2018 verkostoitumistilaisuuden säätiön rahoittamille tutkijoille. Säätiötä tilaisuudessa edustivat hallituksen puheenjohtaja Jussi Simpura ja tutkimusjohtaja Tomi Lintonen. Paikalla olivat kutsuttuina myös sosiaali- ja terveysministeriön edustajat johtaja Jari Keinänen, hallitusneuvos Ismo Tuominen sekä erityisasiantuntija Mari Pajula.

TALOUS

Säätiön kulut vuonna 2018 olivat 688 933,12 euroa (2017: 685 389,43 euroa). Säätiön varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 702 300,00 euroa (2017: 679 400,28 euroa), korkotuotot 50,41 euroa (2017: 680,00 euroa) ja rahoitustoiminnan kulut 66,49 euroa (2017: 20,58 euroa). Tilikauden ylijäämä oli 13 366,88 euroa (2017: alijäämä 5 329,73 euroa). Taseen loppusumma oli 892 976,13 euroa (2017: 866 975,42 euroa). Tilivuoden päättyessä taseessa oli tulevia apurahavastuita 649 601,45 euroa. Vuonna 2019 maksettavaksi suunniteltujen apurahojen summa on 557 921,25 euroa ja vuonna 2020 91 680,20 euroa.

Hallituksen jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 1 400 euroa (2017: 2 500 euroa), työvaliokunnan jäsenille kokouspalkkioita 1 100 euroa (2017: 1 200 euroa) ja käsittelypalkkioita 2 900 euroa (2017: 2 900 euroa). Rahapelivaliokunnan jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 600 euroa (2017: 500 euroa) ja käsittelypalkkioita 1500 euroa (2017: 1 300 euroa).

LÄHIPIIRITOIMET

Säätiölain 487/2015 mukaan säätiön täytyy ilmoittaa toimintakertomuksessaan vuosittain tiedot säätiön suppealle lähipiirille annetuista avustuksista, muista kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista säätiön ja lähipiiriin kuuluvan välisistä taloudellisista toimista. Ilmoittamisvelvollisuus koskee myös mahdollisia lähipiirille annettuja rahalainoja, vastuita ja vastuusitoumuksia. Säätiö ei tilikaudella 1.1.–31.12.2018 ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville eikä tehnyt muita lain tarkoittamia toimia lähipiiriinsä kuuluvien kanssa.

TUTKIMUSTOIMINTA

SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2018 VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT

Juho Kopra: Statistical modelling of selective non-participation in health examination surveys.

Terveystarkastustutkimusten tavoitteena on kerätä luotettavaa tietoa kohdepopulaation terveydentilasta ja riskitekijöistä. Terveystarkastustutkimuksissa puuttuvaa tietoa syntyy, kun osa tutkimukseen kutsutuisista ei osallistu tutkimukseen, jolloin puhutaan poisjääneistä ja (osallistuja-) kadosta. Mikäli poisjäänti on yhteydessä tutkittaviin terveydellisiin tekijöihin, niin tutkimuksen osallistujilta lasketut tulokset eivät ole yleistettävissä alkuperäiseen kohdepopulaatioon. Tällöin sanotaan, että osallistujien estimaateissa on valikoitumisharhaa, joka vaikeuttaa päätöksentekoa. Tämän väitöstutkimuksen tavoitteena on kehittää menetelmiä, joiden avulla voidaan pienentää valikoitumisharhaa poikkeikkausaineistossa lisätietoaineistoja käyttämällä. Käytössä on aineisto kansallisesta FINRISKI-tutkimuksesta ja kiinnostuksen kohteena on itseraportoidun päivittäisen tupakoinnin ja alkoholin suurkulutuksen vallitsevuus eli prevalenssi. Lisätiedon lähteinä ovat seuranta-aineistona sairaalakäynti- ja kuolinsyyaineistot sekä nk. uudelleenyhitydenottoaineisto, joka on kerätty terveystarkastuksesta poisjääneiltä ottamalla uudelleen yhteyttä terveystarkastuksen jälkeen. Seuranta-aineiston avulla voidaan seurantaajan jälkeen saada epäsuoraa informaatiota kohdepopulaation terveydentilasta ja elintavoista tutkimushetkellä, mutta uuden yhteydenoton kautta saadaan vastaavaa tietoa kuin varsinaisessa terveystarkastustutkimuksessa pian kyselyn jälkeen. Tämä väitöskirja esittää menetelmiä kumpaankin tilanteeseen. Uudelleenyhitydenottoaineistoa käytettäessä on sovellettu moni-imputointia ja seuranta-aineistoa käytettäessä bayeslaista tilastollista mallintamista. Saaduista tutkimustuloksista nähdään, että lisätietoaineistoja ja käytettyjä tilastomenetelmiä hyödyntämällä saadaan korkeammat vallitsevuusestimaatit päivittäiselle tupakoinnille ja alkoholin suurkulutukselle kuin perustuen pelkästään osallistujilta saatuu aineistoon. Moni-imputointia voidaan käyttää apuna vallitsevuuden harhan pienentämisessä, mikäli uudelleenyhitydenotto on toteutettu. Bayeslainen mallintaminen soveltuu tilanteeseen, jossa uudelleenyhitydenottoaineistoa ei ole saatavilla, mutta seuranta-aineisto on ja seuranta-aika on tarpeeksi pitkä, jotta seuranta-aineistosta saadaan tietoa osallistujien ja poisjääneiden terveydentilasta ja terveystietäytymisestä. Tämä väitöskirja tarjoaa keinoja valikoituneen poisjäännin aiheuttaman harhan pienentämiseen. Harhan suuruuden pienentäminen on tärkeää luotettavamman tiedon saamiseksi esimerkiksi päätöksenteon tueksi. Työssä käytettyjä tilastomenetelmiä voidaan soveltaa myös muilla tieteenaloilla kuin terveystieteissä.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7352-0> (artikkeliväitöskirja)

Heidi Marjonen: Effects of prenatal alcohol exposure on the epigenome, gene expression and development.

Raskaudenaikainen alkoholi-altistus vaikuttaa sikiön kehitykseen aiheuttaen laajan kirjon niin fyysisiä kuin neurologisia kehityshäiriöitä. Yleisesti sikiövaurioiden kirjoa kuvataan termillä sikiöaikaisen alkoholi-altistuksen aiheuttamat oireyhtymät (Fetal Alcohol Spectrum Disorders, FASD). FASD-oireyhtymän esiintyvyydeksi Suomessa on arvioitu 1-5%. Vaikka alkoholi aiheuttaa muutoksia sikiön normaalissa kehityksessä, niin itse taustalla oleva mekanismi on suurelta osin yhä tuntematon. Tämän hetkisten tutkimustulosten mukaan ympäristö vaikuttaisi geenien toimintaan epigeneettisten muutosten kautta, jotka näkyisivät muutoksina sikiön kehityksessä. Koska epigenomilla tiedetään olevan merkittävä rooli alkionkehityksen aikana, ja se toimii myös ympäristön ja geenien välisenä säätelijänä, on epigeneettisiä mekanismeja tutkittu myös FASD-oireyhtymän taustalla. Väitöskirjassani tarkastelin raskaudenaikaisen alkoholi-altistuksen vaikutuksia epigeneettisestä näkökulmasta. Pyrin selvittämään mitä muutoksia alkoholi sikiön epigenomissa ja genomissa aiheuttaa ja löytämään yhtäläisyyksiä näiden muutosten ja oireyhtymän ilmiäsen välillä.

Tutkimuksissani käytin apunani hiirimallia ja ihmisiltä kerättyä aineistoa. Tutkimustulokset hiirimallilla osoittavat, että alkoholi-altistus aivan raskauden alussa vaikuttaa merkittävästi sikiön kehitykseen. Alkoholi-altistus muutti hippokampusessa useiden geenien toimintaa ja aiheutti epäsymmetrisyyttä oikean ja vasemman aivopuoliskon välillä: vasen hippokampus oli merkittävästi oikeaa suurempi. Lisäksi alkoholi-altistus muutti epigeneettisesti säädelyjen ja kasvuun vaikuttavien leimautuneiden geenien ilmenemistä alkiossa ja istukassa.

Ihmisillä tehty tutkimus puolestaan korostaa erityisesti geneettisen variaation merkitystä alkoholivaurioiden taustalla. Tutkimuksessa havaitsimme yhden emäksen variaation rs10732516G/A Insuliinikaltainen kasvutekijä 2 (IGF2) /H19 -leimatun geenilokuksen säätelyalueella, ja tutkimme geenilokusta uudesta näkökulmasta jakamalla lapset ryhmiin genotyypin perusteella. Tarkastelemalla alkoholin vaikutusta lokuksen DNA metylaatioihin, havaitsimme, että alkoholin aiheuttamat muutokset säätelyalueen metylaatioprofilissa riippuivat yksilön genotyypistä. Tämän lisäksi alkoholille altistuneiden vastasyntyneiden päänympärykset poikkesivat merkittävästi toisistaan riippuen geneettisestä variaatiosta.

Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4575-8> (artikkeliväitöskirja)

Elina Renko: Pyhä toimijuus: Miten sosiaalityön asiakkaat ja ammattilaiset asennoituvat alkoholinkäytön puheeksiottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan?

Yksilön valinnanvapauden kunnioittaminen on länsimaisen nyky-yhteiskunnan kulmakivi ja ulkopuolelta tulevan alkoholinkäytön kontrollin mielletään herkästi loukkaavan tätä vapautta. Yleisen hyvinvoinnin edistämiseksi alkoholin ongelmakäyttöön tulisi kuitenkin puuttua mah-

dollisimman varhain; mitä aikaisemmin ongelmakäyttö tunnistetaan ja siihen puututaan, sitä pienemmiksi jäävät käytön riskit. Keskeinen varhaisen tunnistamisen ja tuen väline on peruspalveluissa tapahtuva alkoholinkäytön puheeksiotto ja käyttöön liittyvä neuvonta. Terveydenhuollossa puheeksioton ja neuvonnan käyttöönottoa on edistetty jo pitkään mutta tehtävä ei ole osoittautunut yksinkertaiseksi. Syitä käyttöönoton kankeuteen on haettu etenkin potilaiden ja ammattilaisten asenteista. Sosiaalityössä puheeksioton ja neuvonnan edistämistä ja tähän liittyvää tutkimusta on tehty huomattavasti vähemmän kuin terveydenhuollossa. Sosiaalityön ammattilaiset kohtaavat kuitenkin alkoholin ongelmakäyttäjää työssään usein ja ovat varhaisen tunnistamisen ja tuen kannalta keskeisessä roolissa. Tässä väitöskirjatutkimuksessa tarkastelen asennoitumista alkoholinkäytön puheeksiottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan sosiaalityössä. Asenteista kiinnostuneet tutkijat ymmärtävät asenteet usein yksilön käytöstä ohjaaviksi sisäisiksi ominaisuuksiksi. Lähestyn asennoitumista tästä poikkeavalla tavalla. En tarkastele asenteita yksilön sisäisinä ominaisuuksina, vaan sosiaaliseen kietoutuneina ja vuorovaikutuksessa rakentuvina ilmiöinä. Tutkimukseeni kuuluu neljä osatyötä, jotka lähestyvät samaa ilmiötä – asennoitumista alkoholinkäytön puheeksiottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan – erilaisten tulkintakäsitteiden avulla. Teoreettis-metodologinen lähestymistapani säilyy samana osatyöstä toiseen. Tarkastelen asenteita sosiaalisen konstruktio- nismien viitekehyksessä ja laadullisen asennetutkimuksen metodologista lähestymistapaa hyödyntäen. Tutkimusaineistoni koostuvat sosiaalityön asiakkaiden ja ammattilaisten haastattelutilanteesta tuottamasta puheesta. Kysyn tutkimuksessani ensinnäkin, miten sosiaalityön asiakkaat ja ammattilaiset asennoituivat alkoholinkäytön puheeksiottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan? Toiseksi kysyn, asennoituvatko asiakkaat ja ammattilaiset puheeksiottoon ja neuvontaan samoin, vai onko asennoitumisessa eroja? Kukin osatyö antaa näihin kysymyksiin omanlaisensa vastauksen. Yhteenvetoluvussa katson yksittäisten osatöiden yli, jäsen- nän asenteiden moninaisuutta toimijuuden ja vuorovaikutuksen näkö- kulmista ja muodostan osatöiden tuloksia kokoavan kuvan – asenne- varuuden. Asenneavaruus vastaa tutkimuskysymyksiini. Se osoittaa, että asennoituminen puheeksiottoon ja neuvontaan vaihteli avaruuden eri puolilla sen mukaan, miten toimijuus rakentui haastateltavien puheessa. Yhteenvetoluvussa jäsen- nän asennoitumisen rikkautta ja muodostan lu- jan, uudelleen rakentuvan ja haavoittuvan toimijuuden hahmot. Toimi- juuden ollessa vankka asennoituminen oli myönteisempää, toimijuuden uhattuna ollessa kielteisempää. Toiseksi asenneavaruus kertoo, asen- noituvatko asiakkaat ja ammattilaiset puheeksiottoon ja neuvontaan samoin vai oliko asennoitumisessa eroja? On ensinnäkin huomattava, että asenneavaruuden eri puolilta on löydettävissä sekä asiakkaiden että ammattilaisten ilmaisemia asenteita. Asiakkaat ja ammattilaiset olivat näin ollen kykeneviä paitsi asennoitumaan puheeksiottoon ja neuvon- taan samaan tapaan myös perustelevaan asenteitaan vetoamalla yhtei- siin retorisiin resursseihin. Yhtäläisyyksien ohella tulkitseen asiakkaiden ja ammattilaisten asennoitumisessa olevan myös eroja. Asenneavaruus

maalaa tilanteesta kokonaiskuvan, jossa avaruuden toisella laidalla painottuvat asiakkaiden, toisella puolestaan ammattilaisten kommentit. Ammattilaisten asennoitumisessa korostui puheeksioton ja neuvonnan mieltäminen työrooliin kuuluviksi itsestäänselvyyksiksi (luja toimijuus). Asiakkaiden asennoitumisessa painottui puolestaan puheeksioton ja neuvonnan tarkastelu herkkinä puheenaiheina (haavoittuva toimijuus). Asenneavaruuden keskiosa näyttäytyi vahvimmin asiakkaiden ja ammattilaisten yhteisenä alueena. Siellä puheeksiottoon ja neuvontaan asennoiduttiin ennenkaikkea tarpeellisina motivoinnin välineinä (uudelleen rakentuva toimijuus). Tuon puheeksiottoa ja neuvontaa koskevaan tutkimuskeskusteluun uuden ulottuvuuden, jonka keskiössä ovat vuorovaikutuksen ja toimijuuden näkökulmat. Tutkimuksessani nämä näkökulmat kietoutuvat yhteen ja ovat läsnä ainakin kahdella tapaa: Tulkintani mukaan asiakkaat ja ammattilaiset rakensivat asenteita haastatteluvuorovaikutuksessa ilmaistessaan erilaisia versioita toimijuudesta. Toisaalta itse haastattelutilanne, jossa asenteet ilmaistiin on vuorovaikutustapahtuma, jossa vuorovaikutuksen osapuolten toimijuus rakentuu. Tiivistän tutkimukseni tulokset viiteen ehdotukseen. Ensimmäisenä ehdotan, että puheeksioton ja neuvonnan mieltäminen vuorovaikutussuhteeksi yhdistää avaruuden asenteita. Toiseksi ehdotan, että asenneavaruuden moninaisuutta on mahdollista hahmottaa tarkastelemalla tätä suhdetta ja sen dynamiikkaa toimijuuden näkökulmasta. Kolmanneksi ja neljänneksi ehdotan, että haastateltavat rakentavat toimijuutta eri puolilla asenneavaruutta eri tavoin ja että erilaisten rakentamistapojen taustalla on pyrkimys kunnioittaa pyhää toimijuutta. Lopuksi ehdotan vielä, ettei pyhän toimijuuden kunnioittamispyrkimys välttämättä ilmene ainoastaan puheeksiottoa ja neuvontaa koskevissa asenteissa vaan saattaa olla jotain, joka luonnehtii sosiaalityön vuorovaikutusta myös laajemmin. Toimijuuden pyhittäminen sopii yhteen alkoholipoliittisen liberalismiin kanssa mutta asettaa ehkäisevälle päihdetyölle haasteita. Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3307-6> (artikkeliväitöskirja)

Pyry Sipilä: Dissecting epidemiological associations in alcohol drinking and anorexia nervosa.

Tässä väitöskirjatutkimuksessa arvioitiin säilyvätkö laihuushäiriön ja alkoholin käytön aikaisemmissa tutkimuksissa havaitut yhteydet, kun vähälle huomiolle jääneitä mahdollisia harhan lähteitä huomioidaan aiempaa paremmin. Mahdollisten harhan lähteiden vähentäminen on tärkeää, koska käytännössä jokaisessa havainnoivassa tutkimuksessa voi esiintyä harhoja. Tässä tutkimuksessa arvioitiin mahdollisia harhan lähteitä tekemällä systemaattisia, väestöpohjaisia seuranta-tutkimuksia. Tilastollisia puuttuvan tiedon täydennysmenetelmiä käytettiin vähentämään valikoitumisharhaa. Vakioimalla huomioitiin aiemmin vähälle huomiolle jääneitä mahdollisia sekoittavia tekijöitä. Lisäksi tutkittiin perimän ja lapsuuden ympäristön sekoittavaa vaikutusta käyttämällä kaksosasetelmaa, jossa verrataan kaksosia toisiinsa. Tässä väitöskirjatutkimuksessa havaittiin, että vanhempien tai yksilön oma uskonnollisuus ei

näyttänyt olevan merkittävä laihuushäiriölle alistava tekijä. Tämä muistuttaa systemaattisen tutkimuksen tärkeydestä, koska monien tapausselostusten perusteella uskonnollisuus näytti altistavan laihuushäiriölle. Tutkimuksessa havaittiin myös, että vanhempien haitallisen juomisen yhteys heidän lastensa haitalliseen juomiseen ei selittänyt asuinalueella, perherakenteella tai isien ja äitien koulutuksella, uskonnollisuudella ja yhdellä tutkitulla persoonallisuuden ulottuvuudella. Tämän tutkimuksen perusteella ei voida kuitenkaan päätellä, että kyseessä olisi aito syy-yhteys, koska haitalliselle alkoholinkäytölle altistavien perintötekijöiden vaikutusta ei pystytty huomioimaan. Lisäksi havaittiin, että perimän ja lapsuuden ympäristön sekoittava vaikutus ei selittänyt runsaan alkoholin kokonaiskulutuksen (enemmän kuin noin viisi annosta viikossa) ja sammumisten (vähintään kahdesti vuodessa) yhteyttä kohonneeseen kokonaiskuolleisuuteen.

Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4459-1>
(artikkeliväitöskirja)

APURAHAT

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 26.11. vuoden 2018 apurahojen jaosta.

Alkoholi- ja huumeitutkimukseen hakemuksia oli jätetty yhteensä 30 kappaletta (2017:35), yhteissummaltaan 1227967,00 euroa (2017: 959035,00 euroa). Hakemuksista kuusi oli osoitettu yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen alueelle, ja niiden yhteissumma oli 301710,00 euroa. Terveystutkimukseen osoitettuja hakemuksia oli 24 kappaletta, yhteensä 926230,00 euroa. Alkoholi- ja huumeitutkimukseen päätettiin jakaa 269825,00 euroa, eli jako-osuudeksi muodostui 22%.

Rahapelihaittojen tutkimukseen hakemuksia saapui 13 kappaletta (2017:12), yhteissummaltaan 389456,00 euroa (2017: 414694,00 euroa). Rahapelihaittojen tutkimukseen päätettiin jakaa 253805,00 euroa, eli jako-osuudeksi muodostui 65%.

Heikki Wariksen nimikkoapurahan sai Eeva Ekqvist.

ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUKSEEN TARKOITETUT APURAHAT

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus

Kuusisto Katja tutkimuskuluihin 1000 euroa, Ekqvist Eeva tutkimustyöskentelyyn 8 kuukaudeksi 14000 euroa ja Günther Kirsi tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi 9000 euroa:

Asiakkaan kokemus kuntoutustoiminnasta ja hyvinvoinnin muutoksesta laitospäihdekuntoutuksen aikana ja seurannassa –tutkimushanke (MUUTOS-hanke)

Luomanen Jari tutkimustyöskentelyyn 22 kuukaudeksi 49500 euroa sekä tutkimuskuluihin 10575 euroa ja Pirskanen Henna tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi vuonna 2020 9000 euroa:

Selvä valinta? Suomalaiset nuoret ja globaali juomatapojen muutos

Uusitalo Liisa tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 27000 euroa ja tutkimuskuluihin 1500 euroa:

Miten alkoholitarjonnan muutos vaikuttaa kauppakassin sisältöön – ostotietoihin pohjaava tutkimus

Terveystutkimus

Aitta-aho Teemu tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 20000 euroa:
Uusi hermoverkko alkoholipalkkiossa ja -retkahduksessa

Berg Noora tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi 9000 euroa:
Voiko hyvä mielenterveys ehkäistä haitallista alkoholinkäyttöä? Alkoholinkäytön ja mielenterveyden väliset yhteydet nuoruudesta keski-ikään

Forsgård Richard tutkimustyöskentelyyn 2 kuukaudeksi 4500 euroa:
Suolistomikrobiston vaikutus alkoholiriippuvuuden syntyyn ja säätelyyn: jatkohakemus

Joutsa Juho tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 20000 euroa:
Riippuvuussairauksien hoitokohteet aivoissa

Kaminen-Ahola Nina tutkimuskuluihin 19000 euroa:
Ympäristön vaikutus sikiökehitykseen: raskaudenaikaisen alkoholiaaltistuksen molekulaariset mekanismit ja biologiset merkit diagnosointiin

Korpi Esa tutkimuskuluihin 9500 euroa ja Elsilä Lauri tutkimuskuluihin 9500 euroa:
Psychedelic drug action in reducing alcohol drinking behaviour

Linden Anni-Maija tutkimuskuluihin 9000 euroa:
Neuroinflammaation vaikutukset aivojen palkkiorakenteisiin

Nissinen Niina-Maria tutkimustyöskentelyyn 6 kuukaudeksi 10500 euroa:
Healthcare utilization and the use of prescribed medication among adolescents and young adults with prenatal substance exposure: a register-based case-control cohort study

Salama Essi tutkimustyöskentelyyn 3 kuukaudeksi 5250 euroa ja tutkimuskuluihin 1000 euroa:
Maahanmuuttajien päihteidenkäyttö ja sitä selittävät tekijät. Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista maahanmuuttajista Suomessa.

Uusi-Oukari Mikko tutkimuskuluihin 10000 euroa ja Benkherouf Ali tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21000 euroa:
Humalastako apua alkoholin juontiin?

RAHAPELIHAIITTOJEN TUTKIMUS

Arstila Valtteri tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 11462 euroa, Tuominen Jarno tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi 9000 euroa ja Uusitalo Susanne tutkimus-työskentelyyn 5 kuukaudeksi 11250 euroa:
Arvaamattomuus ja yllätyksellisyys rahapelaamisen selittäjinä

Berret Sébastien tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21000 euroa ja tutkimuskuluihin 500 euroa:

The political and economic contexts of casino-type gambling in Finland, France and Hungary. A comparative analysis.

Grönroos Tanja tutkimustyöskentelyyn 8 kuukaudeksi 14000 euroa ja tutkimuskuluihin 1250 euroa:

Keitä ovat suurkuluttajat? Rahapelikulutus väestöryhmittäin ja taloudellisen tilanteen yhteys pelaamiseen seuraavan vuoden aikana

Jääskeläinen Paula tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21000 euroa:
Gambling as part of a regional experience economy concept: A socio-spatial evaluation of the new Tampere casino

Kaasinen Valteri tutkimustyöskentelyyn 3 kuukaudeksi 7500 euroa ja tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 62500 euroa:
Aivojen dopamiinitransportterisitoutuminen peliriippuvuudessa

Kinnunen Jani tutkimustyöskentelyyn 10 kuukaudeksi 22500 euroa ja tutkimuskuluihin 1000 euroa:
Raha- ja digipelaajien rahankäyttö sekä pelaamiseen liittyvät ongelmat Pelaajabarometri-aineistoissa

Majuri Joonas tutkimuskuluihin 2000 euroa:
Aivojen dopamiini-, opioidi- ja serotoniiniaineenvaihdunta toiminnallisissa riippuvuuksissa

Oksanen Atte tutkimuskuluihin 10643 euroa, Sirola Anu tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21000 euroa ja Savolainen Iina tutkimustyöskentelyyn 5 kuukaudeksi 8750 euroa:

Rahapeliongelmat ja verkko yhteisöt: sosiaalipsykologinen tutkimus nuorten toiminnasta sosiaalisen median peliyhteisöissä

Suhonen Niko tutkimuskuluihin 3450 euroa:
Mikä selittää riskikäyttäytymistä: empiirinen tutkimus rahapelikäyttämisenä ainutlaatuisella yksilöaineistolla

Sulkunen Pekka tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 25000 euroa:
Rahapelihaittojen arviointi

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

VÄITÖSKIRJAT

Juho Kopra: Statistical modelling of selective non-participation in health examination surveys. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7352-0> (artikkeliväitöskirja)

Heidi Marjonen: Effects of prenatal alcohol exposure on the epigenome, gene expression and development. Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4575-8> (artikkeliväitöskirja)

Elina Renko: Pyhä toimijuus: Miten sosiaalityön asiakkaat ja ammattilaiset asennoituvat alkoholinkäytön puheeksiottoon ja käyttöön liittyvään neuvontaan? Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3307-6> (artikkeliväitöskirja)

Pyry Sipilä: Dissecting epidemiological associations in alcohol drinking and anorexia nervosa. Helsinki: Helsingin yliopisto <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4459-1> (artikkeliväitöskirja)

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA

Berg N, Kiviruusu O, Lintonen T, Huurre T: Longitudinal prospective associations between psychological symptoms and heavy episodic drinking from adolescence to midlife. *Scandinavian Journal of Public Health* online <https://doi.org/10.1177/1403494818769174>

Berg N, Kiviruusu O, Bean C, Huurre T, Lintonen T, Hammarström A: Social relationships in adolescence and heavy episodic drinking from youth to midlife in Finland and Sweden -examining the role of individual, contextual and temporal factors. *BMC Public Health* (2018) 18:1000. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5885-8>

de la Fuente J, Cabello M, Levola J, Caballero F, Ayuso-Mateos J, Pitkänen T: Validity of the PARADISE24 questionnaire in people with substance use disorders: A measure to assess psychosocial difficulties. *Drug and Alcohol Dependence* 187: 66-71

Egerer M, Kankainen V, Hellman M: Compromising the public good? Civil society as beneficiary of gambling revenue. *Journal of Civil Society* 14(3):207–221.

Heikkinen N, Kärkkäinen O, Laukkanen E, Kekkonen V, Kaarre O, Kivimäki P, Könönen M, Velagapudi V, Nandania J, Lehto SM, Niskanen E, Vanninen R, Tolmunen T. Changes in the serum metabolite profile correlate with decreased brain grey matter volume in moderate to-heavy-drinking young adults. *Alcohol* (2018), doi: 10.1016/j.alcohol.2018.05.010.

Jääskeläinen T, Kärkkäinen O, Jokkala J, Sarkkinen K, Heinonen S, Auriola S, Lehtonen M, Hanhineva K, Laivuori H for the FINNPEC. A non-targeted LC-MS metabolic profiling reveals elevated levels of carnitine precursors and trimethylated compounds in the cord plasma of pre-eclamptic infants. *Scientific Reports*, 8, 14616, 2018, <http://doi.org/10.1038/s41598-018-32804-5>

Kaakinen M, Sirola A, Savolainen I, Oksanen A: Shared Identity and Shared Information in Social Media: Development and Validation of the Identity Bubble Reinforcement Scale. *Media Psychology*, DOI: 10.1080/15213269.2018.1544910.

Kaarre O, Äikiä M, Kallioniemi E, Könönen M, Kekkonen V, Heikkinen N, Kivimäki P, Tolmunen T, Määttä S, Laukkanen E: Association of the N100 TMS-evoked potential with attentional processes: A motor cortex TMS-EEG study. *Brain and Cognition* 122 (2018) 9–16

Kainulainen T: A new measure of risk-taking in gambling. *International Gambling Studies* <https://doi.org/10.1080/14459795.2018.1526312>

Kärkkäinen O, Tuomainen T, Koistinen V, Tuomainen M, Leppänen J, Laitinen T, Lehtonen M, Rysä J, Auriola S, Poso A, Tavi P, Hanhineva K. Whole-grain intake-associated molecule 5-aminovaleric acid betaine decreases β -oxidation of fatty acids in mice cardiomyocytes. *Scientific Reports*, 8, 13036, 2018, <http://doi.org/10.1038/s41598-018-31484-5>

Lehikoinen A, Kärkkäinen O, Lehtonen M, Auriola S, Hanhineva K, Heinonen S. Alcohol consuming pregnant mothers have increased levels of glutamate and reductions in glutamine and serotonin during the first trimester of pregnancy. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 223:79-84, 2018. <http://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2018.02.004>

Lintonen T, Ahtinen S, Konu A: Adolescent alcohol beverage preference change from 1999 to 2017 in Finland. *Nordic Journal on Alcohol and Drugs* 35(4):304-317. DOI: 10.1177/1455072518784849

Joutsa J, Karlsson H, Majuri J, Nuutila P, Helin S, Kaasinen V, Nummenmaa L: Binge eating disorder and morbid obesity are associated with lowered mu-opioid receptor availability in the brain. *Psychiatry Res Neuroimaging* 2018;276:41-45 (E-pub 2018 March 2). DOI: 10.1016/j.pscychresns.2018.03.006

Macey J, Hamari J: eSports, skins and loot boxes: Participants, practices and problematic behaviour associated with emergent forms of gambling. *New media & society* 1–22/2018.

Majuri J, Joutsa J, Arponen E, Forsback S, Kaasinen V: Dopamine synthesis capacity correlates with mu-opioid receptor availability in the human basal ganglia: a triple-tracer PET study. *NeuroImage* 2018;183:1-6. (E-pub 2018 Aug 2). DOI: 10.1016/j.neuroimage.2018.07.069

Marionneau V, Kankainen V: Beneficiaries of gambling and moral disengagement. *International Journal of Sociology and Social Policy* 38(7-8):578–591.

Marjonen H, Auvinen P, Kahila H, Tsuiko O, Köks S, Tuirats A, Viltrop T, Tuuri T, Söderström-Anttila V, Suikkari AM, Salumets A, Tiitinen A, Kaminen-Ahola N: rs10732516 polymorphism at the IGF2/H19 locus associates with genotype-specific effects on placental DNA methylation and birth weight of newborns conceived by assisted reproductive technology. *Clinical Epigenetics*, 2018: 10:80.

Marjonen H, Kahila H, Kaminen-Ahola N: rs10732516 polymorphism at the IGF2/H19 locus associates with a genotype-specific trend in DNA methylation and head circumference of prenatally alcohol-exposed newborns. *Human Reproduction Open*, 2017: 1-12, doi:10.1093/hropen/hox014.

Marjonen H, Toivonen M, Lahti L, Kaminen-Ahola N: Early prenatal alcohol exposure alters imprinted gene expression in placenta and embryo in a mouse model. *PLoS ONE*, 2018: 13(5): e0197461.

Oinio V, Sundström M, Bäckström P, Uhari-Väänänen J, Kiiänmaa K, Raasmaja A, Piepponen P: Amphetamine primes enhanced motivation toward uncertain choices in rats with genetic alcohol preference. *Psychopharmacology*, <https://doi.org/10.1007/s00213-018-4847-2>

Oksanen A, Savolainen I, Sirola A, Kaakinen M: Problem gambling and Psychological Distress: a cross-national perspective on the mediating effect of consumer debt and debt problems among emerging adults. *Harm Reduction Journal* (2018) 15:45 <https://doi.org/10.1186/s12954-018-0251-9>

Pitkänen T, Levola J, de la Fuente J, Cabello M: Identifying psychosocial difficulties of inpatients with substance use disorders: evaluation of the usefulness of the PARADISE24 for clinical practise. *Disability and Rehabilitation* <https://doi.org/10.1080/09638288.2018.1493543>

Rautiainen E, Ryyänänen O, Laatikainen T: Care outcomes and alcohol-related treatment utilisation profiles of patients with alcohol-use disorder: A prospective cohort study using electronic health records. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 1–15. DOI: 10.1177/1455072518783972.

Salama E, Niemelä S, Suvisaari J, Laatikainen T, Koponen P, Castaneda AE: The prevalence of substance use among Russian, Somali and Kurdish migrants in Finland: a population-based study. *BMC Public Health* 2018;18:651. doi.10.1186/s12889-018-5564-9

Savolainen I, Kaakinen M, Sirola A, Oksanen A: Addictive behaviors and psychological distress among adolescents and emerging adults: A mediating role of peer group identification. *Addictive Behaviors Reports*, 7, 75–81.

Savolainen I, Kaakinen M, Sirola A, Oksanen A: Peer Group Identification as Determinant of Youth Behavior and the Role of Perceived Social Support in Problem Gambling. *Journal of Gambling Studies* <https://doi.org/10.1007/s10899-018-9813-8>

Siivonen MS, de Miguel E, Aaltio J, Manner AK, Vahermo M, Yli-Kauha-luoma J, Linden AM, Aitta-aho T, Korpi ER: Conditioned reward of opioids, but not psychostimulants, is impaired in GABA-A receptor delta subunit knockout mice. *Basic and Clinical Pharmacology and Toxicology* 123(5):558-566. doi:10.1111/bcpt.13043.

Sirola A, Kaakinen M, Oksanen A: Excessive gambling and online gambling communities. *Journal of Gambling Studies*, DOI: 10.1007/s10899-018-9772-0.

Suhonen N, Saastamoinen J, Kainulainen T, Forrest D: Is timing everything in horse betting? Bet amount, timing and bettors' returns in pari-mutuel wagering markets. *Economics Letters*, 173, 97-99.

Uhari-Väänänen J, Raasmaja A, Bäckström P, Oinio V, Carroll F, Airavaara M, Kiiänmaa K, Piepponen P: The κ -opioid receptor antagonist JD1c decreases ethanol intake in alcohol-preferring AA rats. *Psychopharmacology* (2018) 235:1581–1591

MUUT JULKAISUT

Ahtinen S, Mäkelä P, Nevalainen J, Hokka P, Lintonen T: Juomatapatutkimuksen haastatteluaktiivisuus on laskenut – mitä vuosien 1968–2016 aikana on tapahtunut? *Yhteiskuntapolitiikka* 83(2): 191-198.

Lintonen T: Limuviinon suosio nuorilla on kasvanut – vaikka alkoholin käyttö on vähentynyt. *PopNAD* 13.9.2018

Lintonen T: Suomi juo edelleen. Blogikirjoitus Alkoholi- ja huumeutkijain seuran verkkosivuilla <https://ahtsry.wordpress.com/category/blogi/3.10:2018>

Lintonen T, Mäkelä P: Kuinka suuri osa juomisesta on alkoholin riskikäyttöä? Teoksessa Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T, Tigerstedt C, Warpenius K (toim.): Näin Suomi juo - Suomalaisten muuttuvat alkoholin-käyttötavat. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki, 39–48.

Lintonen T, Nevalainen J, Latvala T: Miten alkoholin riskikäyttö, muiden päihdeiden ja tupakkatuotteiden käyttö sekä rahapelaaminen liittyvät toisiinsa? Teoksessa Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T, Tigerstedt C, Warpenius K (toim.): Näin Suomi juo - Suomalaisten muuttuvat alkoholin-käyttötavat. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki, 78–88.

Marionneau V, Berret S. Gambling for the State: Collection and Redistribution of Gambling Proceeds in France. In Egerer, M., *Marionneau, V. & Nikkinen, J.* (Eds). *Gambling Policies in European Welfare States - Current Challenges and Future Prospects.* London: Palgrave MacMillan, 2018

Kaminen-Ahola N: Hiiriä, ihmisiä ja alkoholia. Ketju-lehti, Kehitysvammaliiton julkaisu 2017:4.

Matilainen R: ”Että oikeastaan minä käytin sen voittosumman hyvin”: Rahapelaamalla kuluttajakansalaiseksi 1900-luvun jälkipuoliskon Suomessa. Teoksessa *Kulutusta ja talous – näkökulmia yhteiskunnan muutokseen*, Autio, Minna, Kylkilähti, Eliisa, Autio, Jaakko & Pantzar, Mika (toim.). *Taloustieteen osaston julkaisuja.* Department of Economics and Management & the Consumer Society Research Centre, University of Helsinki, 89–101.

Mäkelä P, Härkönen J, Lintonen T, Tigerstedt C, Warpenius K (toim.): *Näin Suomi juo - Suomalaisten muuttuvat alkoholin-käyttötavat* (toim.). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

Oksanen A: Pikavippiongelmiin tarvitaan ratkaisuja. Maaseudun tulevaisuus, 1.10.2018, s. 10.

Pitkänen T: Päihdeongelmallisilla korkea riski kuolla ennenaikaisesti. Tiimi 4/2017:22-23.

Pitkänen T: Päihdehoito vaikuttaa kokonaisvaltaisesti. Tiimi 2/2018:26-27.

Savolainen I: How Peer Group Identification Affects Addictive Behaviors In Youths. *Science Trends* Apr 4 2018, <https://sciencetrends.com/how-peer-group-identification-affects-addictive-behaviors-in-youths/>

MANNERHEIMINTIE 166, HELSINKI

PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi